

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор

із науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
«01» 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Українські студії: Культура усного і писемного мовлення
(українська мова)
для студентів

спеціальності: 012 Дошкільна освіта

013 Початкова освіта

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Інститут філології

Київ - 2020

Розробник – Заєць Валентина Григорівна, доцент кафедри української мови
Інституту філології, кандидат педагогічних наук

Викладач – Заєць Валентина Григорівна, доцент кафедри української мови
Інституту філології, кандидат педагогічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол від “5” вересня 2018 року № 2

Завідувач кафедри української мови

(Караман С.О.)

Структура програми типова.

Години відповідають навчальному плану.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

(Заяць Л.І.)

Робочу програму породжено з гарантом освітньої програми

05.09.2018р. О.А.Половіна 2018 р.

Гаранти освітньої програми

 Т.М.Борисенко
 О.А.Половіна

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. () «29» серпня 2019 р.,
протокол № 1

на 2020/2021 н.р. () «02» вересня 2020 р.,
протокол № 2

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

«Українські студії: Історія української культури, Культура усного і писемного мовлення (українська)»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
«Українські студії: Історія української культури, Культура усного і писемного мовлення (українська)»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6 / 180	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	6	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	70	
Модульний контроль	10	
Семестровий контроль	+	
Самостійна робота	70	
Форма семестрового контролю	Іспит 30 годин	
Змістовий модуль: «Культура усного і писемного мовлення (українська)»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	15	
Самостійна робота	13	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни полягає в здатності студентів самостійно та комплексно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього та дошкільного віку із застосуванням теорії та методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах системи дошкільної освіти. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Завдання курсу полягають у формуванні здатності до:

- продуктивного (абстрактного, образного дискурсивного, креативного) мислення;
- співпраці та взаємодії у команді;
- спілкування державною мовою (усно і письмово);
- національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку;
- спілкування державною мовою на офіційно-діловому рівні;
- застосовування комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування навчальної дисципліни студенти зможуть прогнозувати, проектувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, мовленнєвого етикету.

Вивчення навчальної дисципліни допоможе студентам оволодіти знаннями про:

- українську мову як знакову систему;
- загальнотеоретичні положення про природу і функції літературної мови та їх конкретні вияви в українській мові;
- сутність та законодавче забезпечення державного статусу української мови;
- акцентуаційні норми СУЛМ

студенти умітимуть:

- з'ясовувати загальнонаціональний характер української літературної мови, визначати обов'язкові для дотримання норми різного типу, що мають винятково важливе значення для функціонування й розвитку освіти, науки, літератури, мистецтва, засобів масової комунікації, для державного управління;
- обґрунтовувати статус української мови як державної – необхідної засади розширення її комунікативних і державотворчих функцій
- говорити й писати українською мовою з дотриманням норм української літературної мови;

- прогнозувати, проектувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, мовленнєвого етикету;

- дотримуватись етики професійного спілкування у взаємодії з учасниками освітнього процесу.

виявлятимуть:

- здатність до продуктивного (абстрактного, образного дискурсивного, креативного) мислення;

- здатність до співпраці та взаємодії у команді;

- здатність спілкуватися державною мовою (усно і письмово) на офіційно-діловому рівні;

- здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку;

- здатність застосовувати комунікативні знання, навички, уміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки;

аналізуватимуть:

- тексти художнього, офіційно-ділового та публіцистичного стилів;

- особливості підготовки складників тексту.

створюватимуть:

- власні висловлення на запропоновану тему;

- документи офіційно-ділового стилю.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної/заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні заняття	Лабораторні	Індивідуальні	
Семестр 1.							
Змістовий модуль І.							
КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ							
Тема 1. Фахова мова як основа професійної комунікації.	4	-	-	2	-	-	2
Тема 2. Стилiстична диференціяція сучасної української мови. Стилi мовлення у фаховій комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності.	3	-	-	2	-	-	1
Разом	10	-	-	6	-	-	4
Змістовий модуль 2.							
ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ							
Тема 4. Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
Тема 5. Культура усної професійної комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
Тема 6. Основні засоби писемної професійної комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
Модульний контроль	2	2					
Разом за модуль 2	11	-	-	6	-	-	3
Змістовий модуль 3.							
НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ І МОВНА ПРАКТИКА ФАХІВЦЯ							
Тема 7. Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця.	3	-	-	2	-	-	1
Тема 8. Лексичні норми української мови. Словники й довідкова література.	3	-	-	2	-	-	1

<u>Тема 9.</u> Фразеологія і культура професійного мовлення.	3	-	-	2	-	-	1
<u>Тема 10.</u> Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця.	3	-	-	2	-	-	1
<u>Разом</u>	12			8			4
Змістовий модуль 4. КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ДОВЕРШЕНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ							
<u>Тема 11.</u> Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця.	3	-	-	2	-	-	1
<u>Тема 12.</u> Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця	3	-	-	2	-	-	1
<u>Тема 13.</u> Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця. Техніка мовлення (дихання, голос, дикція) та засоби логіко-емоційної виразності	2	-	-	2	-	-	-
<u>Тема 14.</u> Мистецтво колективного обговорення професійних проблем.	2	-		2			-
Модульний контроль 2	2	2					
<u>Разом</u>	12	-	-	8	-	-	2
Підготовка до проходження контрольних заходів	60	-	-	28			13

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ

Тема 1. Фахова мова як основа професійної комунікації.

Основні питання теми:

1. Вступ до вивчення дисципліни.
2. Українська мова як єдина національна мова українського народу і форма його національної культури. Літературна мова, її найістотніші ознаки.
3. Мова фахового ділового спілкування та її особливості.
4. Мовні норми сучасного ділового спілкування.
5. Культура мови й культура мовленняб диференційні ознаки.
6. Специфіка мовлення фахівця.

Ключові слова: державна мова, інтерпрофесійна комунікація, інтрапрофесійна комунікація, компетентність, компетенція, комунікативна особистість, концепція державної мовної політики, літературна мова, мова

професійного спілкування, мовна норма, мовна особистість, мовна політика, мовна ситуація, національна мова, офіційна мова, професійна мова, термін.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 5

Додаткова: 1; 2; 3; 5

Тема 2. Стилiстична диференцiацiя сучасної української мови. Стилi мовлення у фаховій комунікації

Основні питання теми:

1. Значення функційних стилів стилів у фаховій діяльності.
2. Функційні стилі та їх підстилі.
3. Особливості використання у професійній діяльності поєднання основних функційних стилів (офіційно-діловий, науковий, розмовний (усна та писемна форми)).
4. Форми реалізації функційних стилів у практиці ділового спілкування.

Ключові слова: стилістика, офіційно-діловий стиль, розмовний стиль, науковий стиль, епістолярний стиль, конфесійний стиль, художній стиль, публіцистичний стиль, стиль медіа, стилістичний ресурс.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 5

Додаткова: 1; 2; 3; 5

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності

Основні питання теми:

1. Фахова взаємодія, спілкування, комунікація, їх особливості та відмінності.
2. Види фахової взаємодії, етапи спілкування.
3. Мова, мовлення і спілкування.
4. Невербальні засоби спілкування.
5. Особливості спілкування з урахуванням гендерного рівня.

Ключові слова: бесіда, вербальні засоби, спілкування, гендер, гучність мовлення, дискусія, ділова бесіда, невербальні та вербальні засоби комунікації, перемовини, погляд, полеміка, правила спілкування, міміка, жести, телефонна розмова.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 1; 2; 3

Змістовий модуль 2.
ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ

Тема 4. Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.

Основні питання теми:

1. Поняття «культура мови» та «мовлення» «комунікація» у фаховій діяльності.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Комунікативна професіограма фахівця.
4. Вплив мовних та позамовних чинників на дотримання мовних норм (орфоепічних та акцентуаційних) у професійній діяльності майбутнього фахівця.
5. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.

Ключові слова: норма, мовна норма, орфоепічні норми, акцентуаційні норми, анормативність, адекватність мовлення, багатство мовлення, доречність мовлення, звертання, змістовність мовлення, мовленнєвий етикет, морфемний словник, словник іношомовних слів, словник паронімів, словник синонімів.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 5. Культура усної професійної комунікації.

Основні питання теми:

1. Усні форми професійної комунікації та їх особливості.
2. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
3. Функції та види бесід. Стратегія поведінки під час ділової бесіди.
4. Етикетні форми спілкування телефоном. Етичне використання мобільного зв'язку.

Ключові слова: бесіда, діалог, ділова бесіда, індивідуальна бесіда, індивідуальні форми ділового спілкування, інтонація, мобільний телефон, монолог, телефон, телефонна розмова, усне літературне професійне мовлення, усне спілкування

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 6. Основні засоби писемної професійної комунікації.

Основні питання теми:

1. Класифікаційні особливості документів.
2. Типи документів, розташування реквізитів.
3. Вимоги до тексту документа.
4. Структура бланків зі змінними реквізитами.

Ключові слова: бланк документа, витяг, вихідний документ, вихідні дані, внутрішній документ, справочинство, дублікат, індивідуальний документ, посадова особа, простий документ, рубрикація, пункт, підпункт, документи для службового користування, формуляр-зразок.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Змістовий модуль 3.

НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ І МОВНА ПРАКТИКА ФАХІВЦЯ

Тема 7. Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця.

Основні питання теми:

1. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові.
2. Явище асиміляції фонем.
3. Складні випадки наголошування слів.
4. Порухення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення анормативності.

Ключові слова: акцент, акцентуаційні норми, голосний звук, приголосний звук, словесний наголос, фонема, фразовий наголос

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 8. Лексичні норми української мови. Словники й довідники для фахової діяльності майбутнього спеціаліста.

Основні питання теми:

1. Лексикологія і лексикографія сучасної української літературної мови.
2. Професійна лексика, термінологічна лексика.
3. Нормативне використання багатозначних слів та омонімів у професійному мовленні.
4. Особливості використання паронімів, синонімів, пуризмів.
5. Причини породження лексичної анормативності. Шляхи запобігання порушення лексичних норм.

6. Словники та довідкова література в галузі фізичної реабілітації.

7. Електронні словники, їх роль у підвищенні фахового рівня.

Ключові слова: багатозначне слово, електронний словник, інтернет, лексика, лексикографія, лексикологія, пароніми, пуризми, синоніми, термінологічна лексика, словник, типи словників.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 9. Фразеологія і культура професійного мовлення.

Основні питання теми:

1. Значення фразеологізмів для підвищення культури фахової мови.
2. Джерела фразеологізмів. Фразеологічні словники.
3. Фразеологізми в діловому мовленні сучасного фахівця.
4. Стилiстичні засоби лексикології та фразеології.

Ключові слова: професійне мовлення, стилістичні засоби фразеології, фразеологізм, фразеологічний словник.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 10. Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця.

Основні питання теми:

1. Морфологічні норми української мови, їх реалізація у професійному мовленні.
2. Граматичні парадигми вживання іменникових форм у фахових текстах.
3. Граматичні парадигми вживання прикметників у професійному спілкуванні.
4. Граматичні парадигми вживання числівників в офіційно-діловому стилі та усному мовленні фахового спілкування.
5. Граматичні парадигми дієслів та дієслівних форм у функціональних стилях фахової діяльності.
6. Прийменники у діловому мовленні. Особливості перекладу прийменників.

Ключові слова: дієслово, відмінок, граматична парадигма, іменник, прикметник, займенник, числівник, дієслово, прийменник, прислівник, професійне мовлення, рід, числівник.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Змістовий модуль 4.

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ДОВЕРШЕНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Тема 11. Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця.

Основні питання теми:

1. Дотримання орфоепічних норм у професійному спілкуванні.
2. Дотримання граматичних норм під час продукування лексем.
3. Приклади порушення мови емоційно зниженою лексикою., словами-паразитами, плеоназмами, тавтологією.
4. Етика спілкування у професійному середовищі.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: діалектна лексика, доречне мовлення, достатність, етика спілкування, жаргонна лексика, засмічення мови, канцеляризми, контекстуальна доречність, тавтологія, чистота мовлення.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 12. Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця

Основні питання теми:

1. Поняття про лексичний склад словникового запасу сучасного фахівця.
2. Умови досягнення багатства мови, шляхи уникнення багатослів'я.
3. Вербальні й невербальні засоби впливу на якість професійного спілкування.
4. Шляхи підвищення багатства (різноманітності) фахового мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: політична доповідь, звітна доповідь, ділова доповідь, наукова доповідь

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 13. Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця. Техніка мовлення (дихання, голос, дикція) та засоби логіко-емоційної виразності.

Основні питання теми:

1. Виразність мовлення сучасного фахівця і засоби впливу на загальну культуру майбутнього фахівця.
2. Критерії культури мовлення майбутнього фахівця (правильність, точність, логічність, змістовність, доречність, багатство, виразність, чистота).

3. Приклади порушення спектру мисленнєво-сміслових порушень у комунікації фахівця міжнародного права.
4. Мовна характеристика майбутнього фахівця.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: синтаксична норма, синтаксична анормативність

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 14. Мистецтво колективного обговорення професійних проблем.

Основні питання теми:

1. Основні аспекти вияву культури мовлення майбутнього фахівця (нормативність, адекватність, естетичність, поліфункціональність).
2. Критерії культури мовлення майбутнього фахівця (правильність, точність, логічність, змістовність, доречність, багатство, виразність, чистота).
3. Приклади порушення спектру мисленнєво-сміслових неточностей у комунікації фахівця міжнародного права.
4. Мовна характеристика майбутнього фахівця.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: синтаксична норма, синтаксична анормативність

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

6. Контроль навчальних досягнень із дисципліни

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Відвідування практичних занять	1	3	3	3	3	4	4	4	4
3. Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30	4	40	4	40
4. Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	4	20	2	10
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	-	-	1	25	-	-	1	25
Разом			53		73		64		79
Максимальна кількість балів	269								
Розрахунок коефіцієнта	4,48								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1.

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ

Самостійна робота 1.

Тема. Фахова мова як основа професійної комунікації.

Завдання 1. Прочитайте вислови про українську мову та прокоментуйте їх.

1) «Мова – далеко не тільки засіб спілкування, тобто передачі вже готових думок, як нас усіх учили в імперській школі. Куди серйозніша її місія – бути способом народження тих думок: коли нема мови, людині просто-напросто нема чим думати. *Оксана Забужко*

2) Мова – втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її! Борімося за красу мови, за правильність мови, за доступність мови, за багатство мови... *Максим Рильський*

3) Мова – це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще. Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцінніше надбання віків, мова - це ще й музика, мелодика, фарби, буття, сучасна, художня, інтелектуальна і мисленнєва діяльність народу. *Олесь Гончар*

Завдання 2. Розкажіть про статус української мови в сучасній Україні. Якими документами він засвідчується?

Завдання 3. Уведіть у речення подані нижче слова (за потреби скористайтесь тлумачним словником).

Завдання 4. Виписати зі «Словника іншомовних соціокультурних термінів» за покликанням <http://slovopedia.org.ua/39/53392-0.html> значення запозичених лексем:

Аніматор, антропология, апробація, акредитація, бренд, вікторина, вундеркінд, виктимологія, дискурс, девіантна поведінка, евристика, журі, інновація, логотип, креативність, моніторинг, менеджмент, моніторинг, медіа-освіта, ноосфера, популяризація.

Завдання 5. Поясніть помилки слововживання, виправте та правильний варіант запишіть :

Всепоглинаючий, діюче законодавство, діючі особи, існуючі ціни, постійно діюча виставка, торгуючі організації, читаюча публіка, багаточисленний, всезагальний, захисник, інакомислячий, малочисленний, накладна плата

Завдання 6. Перегляньте телевізійну інформаційну передачу й запишіть випадки порушення мовних норм.

Самостійна робота 2.

Тема 2. Стилiстична диференціяція сучасної української мови. Стил ь мовлення у фаховій комунікації.

Завдання 1. Запишіть приклади текстів різних стилів. Визначте приналежність до певного стилю.

Текст 1.

Інсбрук – одне із найбільш мальовничих гірських міст Австрії, розташоване у підніжжі Альп. Славиться місто своїми прекрасними краєвидами, чистим альпійським повітрям і майже незайманою природою. Інсбрук – це улюблене місце відпочинку любителів гірськолижного відпочинку, місце проведення численних змагань зі стрибків із трампліну.

Що цікавого подивитись в Інсбруку? Марія Штрассе – серце міста – середньовічна, чудово відреставрована вулиця. Замок Амбрас – збудований в стилі ренесанс. Усередині знаходиться виставка зброї та галерея живопису часів Габсбургів (За Інтернетівським виданням).

Текст 2.

Фігурне катання - одне із улюблених видів спорту наших співвітчизників. [Віктор Петренко](#) – олімпійський чемпіон серед чоловіків [1992 року](#), хоча на той час Україну ще не було допущено до олімпійських змагань. [Оксана Баюл](#) – перша чемпіонка незалежної України Олімпіади [1994 року](#). Українська танцювальна пара [Олени Грушина](#) та [Руслан Гончаров](#) – бронзові призери [XX Зимової Олімпіади 2006 року в Турині](#) (За інтернетівським виданням).

Текст 3.

Не вперше воєнкомові тут проїздити, не один рік уже в цих краях. Родом із Соловецьких країв, де суворий архангел дивиться на все з монастирської брами, де над вічними кригами чайки полярні кричать. У підземеллі однієї з веж монастирських цариця двадцять п'ять років тримала в ямі закутого в ланцюги Калнишевського, останнього кошового Січі Запорозької (Олесь Гончар роман «Собор»).

Завдання 2. Прочитайте статтю «Вороги енергійності: що провокує постійну втому?»

за посиланням <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3227/218/116898/>

На основі тексту запишіть поради щодо збереження продуктивності робочого тижня.

Завдання 3. Із сучасного газетного видання випишіть суспільно-політичну лексику. Назвіть тематичні групи лексики публіцистичного стилю.

Завдання 4. Доберіть приклади текстів різних стилів.
Випишіть тематичні групи лексики.

Завдання 5. Вкажіть на особливості вживання іменників на позначення осіб у публіцистичному стилі. Які словотвірні типи виявляють продуктивність в текстах періодичних видань, ЗМІ?

Авантюрист, автокефаліст, бюджетник, бютовець, винуватець, державець, драгоманівець, власник, оглядач, вітренківець, есдепівець, нашоукраїнець, омонівець, посадовець, промовець, пинзенківець, побутовописець, рекламодавець, чорнобилець, технікумовець, підспівувач, споживач, користувач, дресирувальник, нападник, вкладник, розробник, постачальник, позичальник, рекламодавець, промовець, уболівальник, ісламіст, кучміст, солідарист, терорист, фінансист, виробник, розпорядник, постачальник, ремонтник, союзник, телевізійник, списочник, корабельник, комп'ютерник, кранівник, спільник, шанувальник.

Завдання 6. Запишіть слова, знявши ризик. Поясніть написання складних слів.

Славно/звісний, чорно/плідний, технолог/програміст, тисячо/гранний, широко/бровий, середньо/вічний, тренер/гравець торф'яно/рослинний, прибутково/видатковий, турист/гірськолижник, словниково/граматичний.

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності.

Завдання 1. Напишіть есе про особливості ділового спілкування, використовуючи нижчеподані слова і словосполучення.

Спільна діяльність; процес взаємозв'язку і взаємодії; обмін думками; обмін ідеями; обмін досвідом; вирішення конкретної проблеми; контакт між людьми; продуктивна співпраця.

Завдання 2. Випишіть 5-7 висловів відомих світові особистостей про комунікацію. Поясніть важливість успішної комунікації.

Завдання 3. Укладіть міні-словник міжпредметної термінологічної лексики (лінгвістика, література, анатомія, біологія, ботаніка, географія, історія, правознавство, математика, музика, фізика, філософія, хімія)

Активний -

грам. Який показує дію, що переходить на об'єкт;

лінгв. Запас слів, яким практично користується людина в усній та писемній мові.

Антитеза -

літ. Стил.істичний прийом, що полягає у зіставленні думок або образів для посилення враження;

філ. Судження, яке заперечує тезис.

Артикуляція -

лінгв. Робота мовних органів, спрямована на вимовлення того чи іншого звуку мови;

біол. Розчленування кісток, суглобів.

Асимілюватися -

лінгв. Ставати подібним до кого - небудь, до чого - небудь.

біол. Засвоювати що - небудь.

Варіація -

муз. Музичний твір, у якому основна тема піддається різноманітним змінам;

біол. Деякі відхилення від основного типу у рослин під впливом природних або штучних умов;

мат. Зміна виду функцій величин у варіаційному численні.

Вигук -

лінгв. Незмінне слово, яке служить для безпосереднього виявлення почуттів і вольових виявів.

Вид –

географ. Частина місцевості, яку видно.

лінгв. Граматична категорія у слов'янських і деяких інших мовах, що характеризує дію і стан погляду їх тривання, становлення, розгортання або цілісності, результативності, завершеності в часі.

літ. Жанр літературний, систематика, класифікація літературних творів за різними типами їх поетичної структури.

біол. Сукупність близькоспоріднених організмів, що характеризується певними морфо - фізіологічними та еколого - географічними особливостями.

Випадати -

лінг. Зникати всередині слів при їх зміні або при словотворенні.

Відміна -

грам. Група іменників, що мають спільну систему відмінкових закінчень.

Відродження –

фізіол. Відновлення організмом утрачених або пошкоджених частин тіла, органів, тканин тощо. Вільний - ніким не гноблений, не поневолений;

літ. Неримований, нерівнонаголошений віршорядок і вірш як жанр; верлібр.

хім. Який є в природі або може видобуватися в чистому вигляді, без інших речовин.

Декларація -

літ. Нехудожній, абстрактний виклад, який не впливає на емоції, або такого ж плану чийсь вислів.

Динаміка -

фіз. Розділ механіки, в якому рух тіл розглядається у зв'язку з прикладеними до них силами.

муз. Розділ з теорії музики, у якому вивчаються відтінки сили звуку як засіб музичної виразності; сила звучання.

Дійсний -

грам. Граматична категорія, що виражає відношення дії (або стану) до дійсності в усіх формах часу.

прав. Який має законні повноваження.

Дія -

мат. Основний вид математичного обчислення.

літ. Сукупність і розвиток подій у літературних творах, кіно і т.д.

Елемент –

хім. Проста речовина, яка не розкладається звичайними хімічними методами на простіші частини.

фіз. Прилад для одержання електричного струму за рахунок енергії, що виділяється при хімічній реакції.

Елементарний -

хім. Пов'язаний із визначенням складу елементів у чому-небудь та їх співвідношення між собою.

фіз. Найменший з відомих, наявних.

Епітелій -

анат. Один із типів тканини людини і тварин, що здійснює головним чином захисну функцію та обмін речовин між організмом і зовнішнім середовищем.

бот. Загальна назва видільних клітин, якими вистелено внутрішні порожнини рослин.

Заперечення -

грам. Слово, яке заперечує зміст іншого слова або речення (в українській мові - частки не, ні)

філос. Знищення, подолання, заміна старого новим, попереднього наступним у процесі поступального розвитку.

Звук -

муз. Тон певної висоти і сили.

фіз. Поширювані у пружних тілах механічні коливання.

Зв'язка -

біол. Щільна сполучна тканина, що скріплює суглоби, з'єднує окремі органи тіла між собою.

грам. Допоміжне дієслово, що є частиною складеного присудка.

Зв'язок -

хім. Виведення з вільного стану.

Імунітет -

мед. біол. Несприйнятливість організму до збудників заразних хвороб, до отруєння; стійкість організму проти зараження, отруєння.

юр. Звільнення дипломатичних працівників від деяких правових норм тієї держави, в якій вони акредитовані.

Інверсія -

лінгв., літ. Зміна звичайного порядку слів у реченні для вирішення смислової значущості тих чи інших його членів або для надання фразі особливого стилістичного забарвлення.

Індукція -

лог. Умовивід, за якого на підставі знання про окреме робиться висновок про загальне.

фіз. Збудження електричного струму в якому - небудь провіднику під час його руху в магнітному полі або зміни навколо магнітного поля.

фізіолог. Взаємодія між процесами збудження та гальмування в нервовій системі, коли виникнення одного з цих процесів викликає розвиток іншого, протилежного.

Інтервал -

муз., фіз. Різниця між двома тонами або звуками за їх висотою.

Калька -

спец. Прозорий папір або тонка тканина, що накладається на креслення чи малюнок для точного копіювання.

лінгв. Слово або вислів, утворені способом калькування з іншої мови.

Клас -

іст. Велика суспільна група, що відзначається історично зумовленим становищем у системі суспільного виробництва, відношенням до засобів виробництва, розподілу продуктів.

лінгв. Морфологічні групи дієслів, що виділяються залежно від співвідношення основи інфінітива й основи теперішнього часу.

біол. розряд, підрозділ (у різних класифікаціях).

Клаузула -

літ. Кінцеві склади віршованого рядка або рядка ритмізованої прози, які слідує за останнім наголошеним складом.

ритор. Завершальна частина промови, дуже старанно опрацьована в стилістичному і звуковому аспектах.

правозн. Спеціальна умова, передбачена чи обумовлена в договорі, заповіті.

Контамінація -

лінгв. Виникнення нового слова, його форми або виразу внаслідок зближення, поєднання частин двох подібних слів, форм, виразів.

літ. Вкраплювання подробиць однієї події до іної, одного літературного твору до іншого.

Корінний -

лінгв. Властивій певній мові з найдавніших часів.

біол. мед. Один із п'яти задніх зубів кожної щелепи.

геолог. Який перебуває на місці первісного утворення.

Модуль -

матем. Число, на яке треба помножити логарифм однієї системи, щоб дістати логарифм іншої системи.

фіз. назва деяких коефіцієнтів, мірил яких - небудь величин.

Мотив -

літ. Тема або ідея твору.

муз. Найменша ритмічна одиниця мелодії, що складається з двох - трьох звуків, об'єднаних логічним наголосом.

Неозначений -

грам. Форма дієслова, що називає дію або стан без указівки на особу, час і спосіб перебігу.

грам. Розряд займенників, що дають неясне, невідоме, точно не визначене загальне уявлення про предмет, істоту, якість, властивість.

матем. Рівняння, яке має більше одного невідомого.

Основа -

лінгв. Частина слова, що є носієм його основного значення.

мат. Сторона геометричної фігури або площина геометричного тіла, перпендикулярна до їх висоти.

хім. Хімічна сполука, що утворює з кислотами сіль.

Особа -

лінгв. граматична категорія дієслів, що виражається їх формами та особовими займенниками.

правозн. Окрема людина, індивід, індивідум.

Паралелізм -

літ. Поетичний прийом, заснований на однаковій синтаксичній і інтонаційній побудові кількох речень.

матем. Рівна на всьому просторі відстань між лініями або площинами.

муз. Однаковий інтервал у русі голосів при багатоголосому співові.

Пасив -

лінгв. Категоріальна форма стану, що утворюється за допомогою частки **ся**, приєднуваної до дієслів дійсного способу.

правозн. право громадян бути обраними до представницьких органів держави.

Період -

лінгв. Складна синтаксична побудова, що характеризується докладним викладом думки, має ритмічно завершену інтонацію й становить одне складне або ускладнене багаточленне речення, поширене другорядними членами, підрядними реченнями.

матем. Група цифр нескінченного десяткового дробу, що весь час повторюються в однаковій послідовності.

мед. Проміжок часу від моменту зараження організму певною хворобою до появи зовнішніх ознак захворювання.

муз. Невеличка закінчена побудова, що складається переважно з двох подібних структурою музичних фраз.

хім. Природний ряд хімічних елементів.

Періодичний –

лінгв. Який складається з періодів або являє собою період.

матем. Нескінчений десятковий дріб, у якого цифри повторюються в однаковій послідовності.

хім. Фундаментальний закон природи, що ґрунтується на глибинному генетичному зв'язкові між усіма хімічними елементами і періодичній залежності властивостей останніх від величин протонних чисел їхніх атомних ядер.

Побічний -

лінгв. Додатковий наголос у багатоскладовому слові.

Поліформізм -

біол. Наявність у межах одного виду тварин чи рослин двох або більше груп особи з особливо відмінними ознаками.

фіз. Здатність твердих тіл існувати у двох або кількох кристалічних структурах.

хім. Властивість деяких речовин кристалізуватися в різних формах або змінювати структуру кристалів при тому самому хімічному складі.

Порядок -

бот. Класифікаційна категорія, що об'єднує споріднені родини.

мат. Числова характеристика багатьох математичних об'єктів.

правозн. Державний, суспільний лад.

Пропорція -

біол., мед. Співвідношення частин цілого між собою.

літ., арх., мист. - розмірне співвідношення частин твору; один з основних засобів композиції.

мат. Рівність двох відношень.

Ремарка -

лінгв. Спеціальна позначка у словнику, що містить у собі граматичну, стилістичну характеристику слова.

літ. Авторська примітка у тексті.

Система -

іст. Форма суспільного устрою.

біол. Будова, структура, що становить єдність закономірно розташованих і функціонуючих частин.

геол. Сукупність верств гірських порід, що характеризуються певними викопними фауною і флорою.

Склад -

грам. Відрізок звукового потоку мови, що складається з одного або кількох звуків і визначається зміною наростання і складу звучності.

лінгв. Сукупність слів якоїсь мови.

правозн. Сукупність установлених кримінальним законом ознак, що визначають певну дію, вчинок і т. ін. як злочин.

Стан -

біол. Тулуб людини.

іст., правозн. Режим, розпорядок державного, суспільного життя, який встановлює влада.

лінгв. Граматична категорія, яка виражає різні відношення дії до її суб'єкта й об'єкта.

фіз. Сукупність величин, що характеризують фізичні ознаки тіла.

Стягнення -

лінгв. Фонетичний або морфологічний процес, що полягає у злитті двох звуків в один внаслідок їх повної асиміляції або двох слів в одне.

правозн. Покарання за невиконання або порушення чого-небудь.

Суб'єкт -

грам. Те саме, що підмет.

мед. Людина як носій певних фізичних і психічних якостей; людина як об'єкт досліджень.

філос. Істота, здатна до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності й до цілеспрямованої діяльності.

правозн. Особа або організація як носій певних прав і обов'язків.

Точка -

лінг. Графічний значок (.) як умовне позначення чого - небудь (в алгебрі, нотному письмі, телеграфному коді, на географічних картах і планах).

Одне з основних понять геометрії, фізики - місце, що має виміру, межа відрізка лінії.

географ. Об'єкт або предмет на місцевості, що є орієнтиром, позначенням певного місця в просторі або на поверхні землі.

фіз. Температурна межа, коли речовина з одного агрегатного стану переходить в інший.

Фігура -

геом. Частина площини, обмежена замкненою лінією, а також сукупність певним чином розташованих точок, ліній, поверхонь і тіл.

грам. Слово або словесний зворот, які використовують для підсилення виразності мовлення.

Фізіологія -

біол. Наука, що вивчає функції живого організму і процеси, які відбуваються в ньому, їх закономірності.

фізіологія звуків мовлення - розділ фонетики, що вивчає будову та діяльність мовного апарату.

Фонетика -

лінгв. Галузь мовознавства, що вивчає звукову будову мови - способи творення звуків і їх акустичні властивості.

Звукова будова мови як єдність її фізіологічного, акустичного і значеннєвого аспектів.

Функція -

мат. Величина, яка змінюється зі зміною належної змінної величини.

фізіол. Специфічна діяльність організму людини, тварин, рослин, їхніх органів, тканин і клітин.

Хазяїн -

біол. Організм, в якому або на якому живе паразит.

правозн. Власник якогось господарства, речей, майна на правах приватного або суспільноо володіння.

Хроматизм -

муз. Зміна висоти ступенів звукоряду на півтон або два півтона без зміни назви звуків.

фіз. Властивість білого променя розкладатися на промені різних кольорів або властивість деяких речовин забарвлювати промінь, який крізь них проходить.

Центр -

мат., фіз. Точка перетину уявних осей, ліній у фігурі, точка зосередження якихось відношень у тілі.

фізіол. Група нервових клітин, які регулюють ту або іншу функцію організму.

Час -

лінгв. Граматична категорія, що виражає відношення дії чи стану до моменту мовлення.

іст. Історичний період у розвитку природи і людства; визначена епоха або окремий етап у житті певного народу, держави, суспільства.

Число -

лінгв. Граматична категорія, властива деяким членам мови, що ґрунтується на відношенні кількості (виражає одиничність, подвійність чи множинність предметів).

матем. Будь - яке число, крім одиниці, що ділиться тільки на одиницю або само на себе.

Ядро -

біол. Складова частина рослинних і тваринних клітин.

геол. Внутрішня частина земної кулі, що починається на глибині 2900 км. від поверхні.

іст. Кулястий суцільний снаряд ударної дії у гладкоствольній артилерії.

фіз. Важка, позитивно заряджена частина атома.

Самостійна робота 4.

Тема: Риторика і мистецтво презентації

Завдання 1. Підготуйте повідомлення на одну тем, що розкриває проблематику вашого фаху, використовуючи аргументи.

Схема риторичного аналізу повідомлення

1) Як оратор сформулював тему, мету, представив предмет?

2) Яка композиція тексту і як вона спрямована на досягнення мети?

3) Логічність, послідовність і доцільність побудови промови.

4) Як промовець сформулював тезу, дібрав аргументації та види доказів?

5) Характеристика засобів милозвучності: евфонічні чергування голосних і приголосних; вимовна легкість (повноголосся, подовження, спрощення).

6) Засоби активізації уваги слухачів.

Завдання 2. Підготуйте кілька виступів на одну тему, але з різною метою, наприклад, інформаційний виступ, рекламний, критичний. Що різнить ці виступи?

Завдання 3. Запишіть цитатний план до теми «Мовленнєва комунікація у фаховій діяльності».

Завдання 4. Підготуйте презентацію професії, яку опановуєте в університеті. Розкрийте у виступі такі питання:

- 1) Привабливість обраної вами професії.
- 2) Історична довідка про спеціальність.
- 3) Актуальність та перспективність на ринку праці обраної професії.
- 4) Моральні, ділові якості необхідні у професії.

Самостійна робота 5.

Тема : Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації

Завдання 1. За поданим початком продовжте текст.

Культура мови – це

Культура мовлення – це

Завдання 2. Підготуйте повідомлення на тему «Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет в Україні: історія, традиції».

Завдання 3. Використовуючи етикетні формули, змодельуйте поведінкову ситуацію з керівництвом закладу у разі запізнення на роботу, навчальні заняття.

Завдання 4. Змодельуйте мовленнєву ситуацію «Зустріч із роботодавцем».

Самостійна робота 6.

Тема : Основні засоби писемної професійної комунікації.

Завдання 1. Прочитайте текст. Назвіть стиль, жанр. Скориставшись довідкою, поясніть значення слів *архетип*, *тревелог*, *Просвітництво*.

Путь є напрочуд цікавим міфопоетичним архетипом, котрий допомагає зрозуміти культурно-антропологічну значущість *мандрів*. Дослідники міфологеми *путь* зауважували, що у фольклорі (казках, епосі) він нерідко є віссю оповідання, яке часто розпочинається виїздом героя з дому і закінчується його поверненням туди ж. Сакральним осердям картини світу *мандрувальників* є родинна садиба, звідки зазвичай вирушали вони у свої

мандри та сюди ж поверталися. Віддалення від цього осердя посилювало його *сакральність і привабливість*.

Окрім того, *путь* є засобом самовдосконалення людини, для чого доводиться чимало потрудитися, долаючи перешкоди, але винагородою за це буде набуття вартісного знання про світ та про себе. Це, зрештою, символічна дія, що забезпечує перехід підлітка до дорослого життя, себто свідчення його спроможності самотійно рухатися власним «життєвим шляхом» (відзначимо принагідно, що *путь* є метафорою людського життя).

Мандрювання могло затягнутися на тривалий час, якщо не бракувало грошей та не обтяжували службові обов'язки. Дехто навіть оселявся за кордоном (причини могли бути різними – наприклад, бажання постійно користуватися комфортабельним європейським побутом, привабливість інтелектуальної та художньої культури Західної Європи або відраза до російського суспільно-політичного ладу). Окрім того, вважалося дуже корисним, щоб знатна молодь відвідала Францію, Італію та Велику Британію.

Педагогічна думка доби Просвітництва *подорож* оцінювала одним із найважливіших виховних засобів. Прикладом виховання *мандрівками* українського панства стали родини Галаганів, їх родичів, Розумовських: двоє синів гетьмана Кирила Розумовського, Андрій та Григорій, доживали свого віку в Австрійській імперії.

Згідно з педагогічною концепцією Руссо, *кількалітня* мандрівка має завершити виховання молодого чоловіка, передуючи його одруженню, коли він стане цілковито самотійною людиною. Для молоді подорожі мусять стати філософськими студіями. Відтак необхідно навчитися *подорожувати*, додержуватися певних правил, щоб *мандрівка* стала справді корисною. З цього приводу Руссо писав, що повертаючись з *мандрів* світом, людина буває тим, чим буде все своє життя. Руссо вважав бажаним, аби молодий *мандрівник* *потоваришував* з гідними людьми інших націй і потім підтримував би ці знайомства через листування.

Зрештою, на підґрунті освітніх і лікувальних практик *мандрування* постає туризм – соціокультурне явище, в якому сполучилися мотиви фізичного і духовного *оздоровлення*, урізноманітнення *світовідчуття* і розширення меж власного комунікаційного поля. Доволі стрімко розвивалася туристична інфраструктура – готелі, *гіди-провідники* тощо. На допомогу *мандрівникам* друкувалися численні *путівники* зі статистичними, топографічними та історичними відомостями.

Насамкінець зазначимо, що для українського панства закордонні *мандрівки* ставали нагодами проявити свої ідентичності – національну, регіональну, локальну, станову, культурну тощо. І *подорожі*, своєю чергою,

стимулювали переосмислення цієї системи ідентичностей та її модернізацію (За Євгеном Ковальовим, з передмови «Подорож як засіб пізнання світу і самого себе» до книги-тревелогу «Ми виїхали з Сокиринців...»).

Довідка:

Тревелог – це [літературний жанр](#), назва якого походить від англійського слова Travelogue (подорож), тобто це звіт про подорож, але не просто хронологія поїздки, а реакція на побачене, яка часто супроводжується ілюстраціями і географічними картами.

Архетип – прообраз, початковий образ, ідея, первісна форма для наступних утворень.

Просвітництво – широка ідейна течія в полі, яка відображала антифеодальний, антиабсолютистський настрій освіченої частини населення у другій половині [XVII](#) – [XVIII століття](#). Представники цієї течії: [вчені](#), [філософи](#), [письменники](#), – вважали метою [суспільства](#) людське [щастя](#), шлях до якого – переустрій [суспільства](#) відповідно до принципів, продиктованих [розумом](#), були прихильниками теорії [природного права](#). Несправедливість та поневолення, які панують у суспільстві, вони вважали наслідком накиннутих можновладцями законів, релігійних забобонів та нестачі справжніх знань.

Завдання 2. Запишіть закінчення *-а, -я* або *-у, -ю* в іменників II відміни чоловічого роду в Р. в. однини.

Аптекар..., крам..., кран..., біотип..., манометр..., наговір..., наголос..., обмір..., диплом..., обов'язок..., атестат..., конверт..., обмін..., полк..., опис..., оповісник..., відвар..., оргкомітет..., оргвідділ..., осокір..., острів... .

Аеродром..., віртодвигун..., азарт..., акорд..., активіст..., аїр..., недогляд..., нейтралітет..., атлет..., вимпел..., вигук..., верх..., еластик..., пінопласт..., негатив..., альпініст..., альпінізм..., відвар..., Одер..., гонорар...

Завдання 3. Запишіть слова, поясніть правопис складних слів.

Міфо/логія, вітаміно/терапія, симетрично/розташований,
мовно/літературний культурно/національний, дико/плодовий;
понад/звуковий, міфо/творець, звуко/провідність, помірно/континентальний,
слово/форма, суспільство/знавець, державно/республіканський,
суспільство/знавець, прусько/австрійський, загально/поширений,
дво/щогловий, прес/конференція, захисно/профілактичний, засухо/стійкий,
звуко/літерний, паливо/споживання, анатоми/фізіологічний,
державно/правовий, проти/епідемічний, радіаційно/захисний,
золотисто/жовтий, латино/американський, вертикально/розташований,

європейсько/азіатський, електронно/променевий, ідейно-художній,
ідейно/витриманий, радіаційно/екологічний, багато/пелюстковий
електронно/вимірjuвальний, торпедо/носець, мовно/стилістичний,
сонячно/планетний, смагляво/лиций, прямо/протилежний,
експлуатаційно/технічний, джаз/оркестр, промислово/розвинений,
симетрично/розташований, календарно/обрядовий.

Завдання 4. Запишіть слова, правильно вживаючи велику літеру на позначення власних назв.

Вулиця В(в)елика В(в)асильківська, вулиця М(м)ала Ж(ж)итомирська, вулиця А(а)кадеміка К(к)римського, вулиця М(м)аршала Тимошенка, вулиця К(к)омпозитора Лятошинського, вулиця С(с)ім'ї Хохлових, проспект Г(г)ерoїв Сталінграда, проспект Ч(ч)ервоних Козаків, проспект А(а)кадеміка Глушкова, проспект Д(д)ружби Народів, вулиця В(в)ерхній Вал, вулиця Я(я)рославів В(в)ал, вулиця П(п)ротасів Яр, спуск П(п)ротасів Я(я)р, вулиця Боричів Т(т)ік, провулок Ц(ц)имбалів Я(я)р, вулиця К(к)няжий З(з)атон, вулиця С(с)аперне П(п)оле.

Самостійна робота 7.

Тема: Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця

Завдання 1. Зафіксуйте приклади порушення орфоепічних норм на прикладі українськомовних телевізійних передач. Обґрунтуйте правильність вимови та написання лексем (до 20-ти прикладів).

Завдання 2. Випишіть слова із правильною вимовою, що фіксує фонетичний запис. Пояснити порушення орфоепічних мовних норм: ясний [йасний]; *молотьба* [молот'ба́]; *кігті* [к'ігт'і]; *знання* [занан':а́]; *джерело* [дѐжє"ре"ло́]; *просьба* [прoз'ба]; *ясний* [йасний]; *молотьба* [молот'ба́]; *приніси* [при"н'іси]; *лється* [л':е"ц':а]; *дошці* [дос'ц'і]; *випрягти* [в'іпр'ягти]; *не мучся* [не"м'уч'с'а]; *носиться* [но́сит'с'я]; *комісія* [ком'іс'і́я], *миля* [м'іла]; *Дрезден* [дрéзде"н], *екранізований* [е"кранізо́ваний]; *городище* [город'ище]; *довірливість* [дов'ірлив'іст']; *юність* [й'у́н'іс't']; *джоуль* [дѐжбу́л'], *комісія* [ком'іс'і́я], *миля* [м'іла]; *вікно* [в'ікно́]; *земля* [зимл'а́]; *відмовлятися* [ві'дмоул'атиса]; *людство* [л'у́дзтво]; *не мучся* [не"м'уч'с'а]; *носиться* [но́сит'с'я].

Завдання 3. Напишіть акцентологічний диктант. Поставте наголоси на словах, перевірте та поясніть унормованість наголошування:

Болотистий, бородавка, верба, веретено, видання, вигнання, визнання, високо, відстояти, вільха, вітчм, вуділа, вудити, вузький, вуси, в'язкий, горошина, граблі, дихання, допізна, дочка, дошка, дощечка, дрова, живопис, завдання, заводити, загадка, замазка, запитання, здаєка, здвоїти, злегка, косий, крємінь, кроїти, кропива, купіль, курятина, кухонний, ласкавий, легкий, липкий, літопис, малий, маршовий, маленький, мілкий, мозолістий, мозочок, мускулістий, навчання, наголову, нажтий, наймит, наскок, настояти, ненавидіти, ненависть, низина, низький, ніздря, новий, нудний, обруч, обстріл, олень, осока, параліч, пере́кис, пере́пис, пересідати, перехідний, перчати, петля, підданий, пізнання, пісний, пітний, плигати, подруга, пожнівний, показ, полєжати, помовчати, попільниця, посідати, постояти, потемки, пріступка, причіп, пріязнь, пріятель, проріз, простір, пурхати, п'яниця, реєстровий, решето, рибина, рідкий, різкий, розлад, розмах, розпад, розпірка, розстріл, рукава (мн.), рукопис, русло, світло (присл.), сердити, середина, сунява, скатерка, скірта, скучний, слабый, стійкий, стійловий, стічний, столяр, страшний, суглинок, твердий, темно, тигровий, тійшом, тісний, товпитися, товстий, тонкий, трудний, трясський, тяжкий, уродженець, усідати, фартух, хвалений, хваткий, хльостати, худенький, циган, чадний, черпати, черствий, чистенький, читання, чіткий, чудно, чуткий, шелюга, шіроко, шовковий, щіголь, щіпці, юродивий, яблуневий, ясенівий.

Завдання 4. Скориставшись інформацією зі статті «Останній кошовий отаман Запорозької Січі» (відомості з Центрального державного історичного архіва України (ЦДІАК України) за посиланням: https://cdiak.archives.gov.ua/v_325_Petro_Kalyshevskii.php), доповніть текст даними про місію П.Калнишевського та запишіть.

Самостійна робота 8.

Тема : Лексичні норми української мови. Словники й довідкова література. (1 год)

Завдання 1. Випишіть зі «Словаря української мови» Б.Грінченка за посиланням

[https://r2u.org.ua/data/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20\(1907-1909\).pdf](https://r2u.org.ua/data/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20(1907-1909).pdf) лексику наукового стилю (до 20 одиниць)

Завдання 2. Підготуйте презентацію про словникову та довідкову літературу з вашого фаху.

Завдання 3. Прочитайте статтю «Вороги енергійності: що провокує постійну втому і як її позбутися» (газета «Україна молода», 20.10.2017, випуск № 126) за посиланням: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3227/218/116898/>

Напишіть поради про те, як підтримувати організм у формі.

Самостійна робота 9.

Тема 10. Фразеологія і культура професійного мовлення (1 год)

Завдання 1. Прочийте приклади вживання фразеологізмів, що мають семантику працювати (багато й старанно) *докладати зусиль (сил, рук, праці і т. ін.); не покладати рук; гріти чуба (лоба; чуби, лоби – про багатьох); (довго) мозолити руки (ручки); набивати мозолі; (дуже важко, виснажливо, до знемоги) обливатися (умиватися) потом; гнути (попогнути) спину (горб, горба, хребет, хребта); ламати спину (хребта); рвати жили (руки, силу) ; (виконувати важку, неприємну, одноманітну роботу) тягти (терти, попотерти) лямку.*

Завдання 2. Поясніть семантику фразеологізмів, що використані у текстах:

1) *А скільки я доклав праці. Скільки жил вимотав;* 2) – *Мій дід теж був бідним, все життя працював. Батько не покладав рук;* 3) *Скриня була важка, неповоротка, і чоловіки добре нагріли чуби, поки установили її на місце; – Нехай помозолить свої ніжні ручки, – кепкувала вона;* 4) – *Увесь світ збунтувався, а я гну спину;* 5) — *Куди верстаєте дорогу? — вклонилася до них [чумаків] і Явдоха (О. Ільченко);* 6) *Йди направо, я наліво шлях верстатиму в тумані (І. Франко);* 7) — *Великий бідак батько. Коли б у світі була така сила, аби вивела його на вірний шлях— стиха мовила Лукія (С. Чорнобривець);* 8) — *Я по щирості кажу: спасибі. Спасибі тим, хто вивів мене на путь праведну (О. Гончар).*

Завдання 3. Поясніть шляхи входження запозичених фразеологізмів у тексти медіа.

1) Глобальне село ([англ. Global Village](#)) – [соціологічний](#) і [філософський](#) термін, яким користуються, щоб вказати на те, що сучасне людство за умов надвисоких швидкостей та інформаційних технологій живе на планеті нібито без кордонів: увесь світ стає для індивідуума настільки близьким і доступним, наче [село](#), в якому народився та виріс. 2) Пілотний проект. Деякі питання здійснення пілотного проекту з реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для

вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги у Полтавській області (Кабінет міністрів України Постанова від 27 лютого 2019 р. № 131Київ). 3) *«Ланцюгові пси демократії» не сплять* (заголовок статті 28.07.2005 Інф. [«УМ»](#)) Медове півріччя у відносинах між новим Президентом і пресою закінчилося», — статті з такими резюме вчора з'явилися в деяких інтернет-ЗМІ, про це, зокрема, пишуть і британці з Бі-Бі-Сі. Підстава — з'ясування стосунків після появи журналістських матеріалів про рівень добробуту та поведінки президентського сина Андрія. Реакція на цю дратівливу тему Віктора Ющенка на прес-конференції в понеділок стала підставою для нової акції журналістської солідарності. До цього часу журналісти писали спільні відкриті листи лише за часів кучмізму з його «темниками» і відрізнаними журналістськими головами. І ось знову час настав. Бачачи перші паростки загрози для вільних медіа й чуючи «наїзди» на інтернет-видання Георгія Гонгадзе — «Українську правду», колеги-журналісти склали «Вимогу до Президента України Віктора Ющенка». 4) *Червона доріжка* — традиційно використовується для позначення маршруту прямування глав держав у церемоніальних і офіційних заходах, а в останні десятиліття стало поширеним явищем також для вшановування знаменитостей на офіційних заходах(вибори до Ради: *Що таке день тиші та які бувають порушення* (112.ua). 5) *«Вотум довіри»* Уряд прем'єр-міністра Італії Джузеппе Конте отримав від сенату країни вотум довіри на виконання програми (Укрінформ, 11.09.2019р. 11.37). 6) *Міжнародний тероризм* (від [лат. terror](#) — «жах») — у широкому сенсі використання або загроза застосування [насильства](#) для досягнення політичної, релігійної або ідеологічної мети. 7) *Мертві півні* «політики, які після гучних заяв нічого не зробили для їх реалізації і зникли з політичної арени». 8) *Червоний пояс* (з англ «регіони, населення яких під час виборів традиційно підтримує комуністів і їхніх прихильників»). 9) *Човникова дипломатія* «спосіб організації діяльності посередника з налагодження каналу комунікації між опонентами полягає в організації посередником зустрічей послідовно з кожною зі сторін»; Між ЄС, Москвою і Києвом: «човникова дипломатія». 10) *«Червоні лінії»* для влади. Протест у Києві — фоторепортаж [Сергій Нужненко](#) (Радіо «Свобода» 05 липня 2019, 07:30). Біля Офісу президента України увечері 4 липня зібралося кілька сотень людей на акцію протесту «Не перетинай червону лінію!» Вони вимагали від влади — не переступати «червоні лінії». І визначили шість «червоних ліній»: це мова, євроінтеграція, неприпустимість відносин із Росією, відкат у декомунізації, армія і територіальний устрій. «Ми збираємось на Банковій 11, щоб виставити для нової влади «червоні лінії», перетнувши які вона зіткнеться з протестами та спротивом усього громадянського суспільства України», — заявили організатори акції. Пізніше учасники акції вирушили від будівлі Офісу президента до Верховної Ради, а потім до Кабінету міністрів, щоб «провести тонку червону лінію»; 11) *Мильна опера* — *Можливо, ви вважаєте перегляд мильних опер тратою часу, я ж вважаю, що все навпаки*, — розповідає у своїй лекції TED Кейт Адамс. У немистецьких, здебільшого політичного спрямування текстах

сучасних мас-медіа функціонує з більш загальною семантикою : «тривалий процес», вносячи потрібний стилістичний ефект(Україна та МВФ- «мильна опера» без розвитку сюжету заголовок статті(газ. «Дзеркало тижня», 12.04.2013). 12) гібридна війна Що таке «гібридна війна»? Що включає в себе це поняття? *Радіо Армія, 18.07.2017 р.*

Це війна яка поєднує традиційні і нетрадиційні методи. Тобто, симетричні і асиметричні, військові і невійськові методи ведення війни. Тут є кілька формулювань від Натана Фреєра, Френка Хоффмана, від Філіпа Карбера. Кожен з них по-своєму визначає, що таке гібридна війна. Але я вважаю, що краще за все нам розуміти, те що гібридна війна – це війна, яка поєднує звичайні і незвичайні форми ведення війни, які дійсно переплітаються, і ніхто вже не може зрозуміти взагалі: це війна чи не війна точиться. І це, мабуть, найнебезпечніше. 13) Зелений коридор «Зелений» чи «червоний»: як правильно обрати «коридор» для перетину кордону. 14) Зіркова хвороба Зіркова хвороба – особливий погляд на світ, оточення людей і на самого себе, коли людиною міцно править упередження, що у нього впізнаване обличчя і що йому досить клацнути пальцями, щоб все стало так, як йому хочеться. Це прагнення всіляко підкреслювати свій особливий привілейований статус, вимагати до себе особливого ставлення, схильність порушувати встановлені правила і прийняті норми поведінки. «Зіркова хвороба» може спостерігатися не тільки у людей відомих і знаменитих, які завжди на виду і яким найчастіше дістаються похвали. Зіркова хвороба поширена і в офісах, її симптоми однакові для керівників верхнього рівня, так у рядових співробітників. 15) Відмивання грошей Брудні гроші (англ. dirty money) і «Відмивання грошей» (англ. money laundering) — терміни, що виникли у США в 30-ті роки ХХ ст. у зв'язку з прийняттям у країні закону, який забороняв вільний продаж алкогольних напоїв. Одним із негативних наслідків «сухого закону» стала контрабанда алкоголю, доходи від якої вкладалися в розвиток мережі пралень, отримуючи таким чином легальний статус. Відтоді подібного роду операції отримали образну назву «відмивання грошей».

Завдання 4. Підготуйте презентацію про роль української фразеології в піднесенні культури фахової мови.

Самостійна робота 10.

Тема : Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця.

Завдання 1. Прочитайте текст, визначити стиль. Назвати офіційні друковані видання України.

Офіційне друковане видання – періодичне друковане видання, в якому здійснюється офіційне оприлюднення документів держави чи певної установи (законів, рішень, офіційних оголошень тощо). Може виходити у формі газети, журналу, бюлетеню, альманаху тощо.

Офіційне друковане видання загальнодержавного рівня здійснює функцію промульгації законів та інших нормативно-правових актів.

Офіційні періодичні видання можуть засновуватися також окремими відомствами, організаціями, навчальними закладами, церквами і т.ін. відповідно до їх потреб.

Завдання 2. Випишіть тематичні групи лексем з документа «Про Заяву Верховної Ради України щодо участі Постійної делегації Верховної Ради України в роботі Парламентської Асамблеї Ради Європи у 2020 році», розміщеного в друкованому виданні «Голос України» за посиланням: <http://www.golos.com.ua/article/327111>.

Завдання 3. Самостійно доберіть текст фахового спрямування, визначте до якого функційного стилю він належить та схарактеризуйте тематичні групи морфологічних одиниць.

Самостійна робота 11.

Тема : Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця.

Завдання 1. Випишіть зі словника А.Нелюби, Є.Редька «Лексико-словотвірні інновації (2015-2016)» лексеми (до 40 одиниць), що відображають сучасну мовну культуру http://shron1.chtyvo.org.ua/Redko_Yevhen/Leksyko-slovotvirni_innovatsii_2015-2016_Slovnyk.pdf

Завдання 2. Проанонсуйте віртуальну подорож до Національного музею Ханенків.

Здійсніть віртуальну подорож до Національного музею Ханенків за посиланням: <https://www.khanenkomuseum.kiev.ua/>

Завдання 3. Підготуйте розповідь про експозиції Музею Ханенків. Розмістіть інформацію у блозі групи.

Завдання 4. Напишіть творчу роботу «Мовний портрет однокурсника».

Завдання 5. Ознайомтеся з творчими роботами однокласників «Мовний портрет однокурсника». Напишіть відгук.

Самостійна робота 12.

Тема : Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця

Завдання 1. Напишіть відповіді на запитання:

1. Що таке багатство мовлення?
2. Доберіть синоніми до слова *багатство*.
3. Чи є тотожними поняття багатство та різноманітність?
4. Як досягається лексичне багатство мовлення?
5. Як досягається граматичне багатство?
6. Від чого залежить інтонаційне багатство у мовленні?
7. Чи однаковий вияв має багатство мовлення у різних стилях?

Завдання 2. Підготуйте інтерв'ю про мовну політику нашої держави.

Завдання 3. Виконайте вправи за підручником Бабч Н. Стилїстика і культура української мови : навчальний посібник. Львів: Світ, 2003. Завдання 121 стор. 310. Завдання 123 стор. 311. Завдання 128, стор. 313.

Завдання 4. Доберіть текст з вашого фаху. Проаналізуйте якість добору лексичних засобів. Напишіть відгук. Ознайомтеся з відгуками одногрупників.

Завдання 5. Підготуйте презентацію на вибір за темою: «Сім чудес України»; «Моє захоплення».

Самостійна робота 13.

Тема : Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця. Техніка мовлення (дихання, голос, дикція) та засоби логіко-емоційної виразності

Завдання 1. Прочитайте текст листа «Слово про мову», вміщеного за посиланням <http://www.golos.com.ua/article/327219> в газеті «Голос України». Назвати проблеми, до яких звертається автор листа.

Завдання 2. Напишіть листа до одного з часописів «Мовне обличчя мого міста».

Завдання 3. Напишіть листа до одного з часописів «Мовна поведінка поза родинним колом».

Завдання 4. Ознайомтеся з листами ваших одногрупників. Напишіть відгук про те, як розкрита тема, обґрунтуйте доцільність/недоцільність вживання лексичних засобів.

Завдання 5. Випишіть зі «Словника іншомовних соціокультурних термінів» за покликанням <http://slovopedia.org.ua/39/53392-0.html> лексеми-терміни до 40 одиниць та словникові статті до кожної одиниці.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів – 25	Критерії оцінювання
25 – 20	Завдання виконані якісно (90% – 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 – 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% – 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 – 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% – 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування з різними видами завдань.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Проведення семестрового контролю здійснюватиметься за сумарною кількістю балів, що є результатом поточного оцінювання, поділених на коефіцієнт 4,48 (табл. 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів).

Здійснюватиметься семестровий контроль з урахуванням компонентів

двох дисциплін «Історія української культури» та «Культура усного і писемного мовлення (українська)». Контроль проводиться комплексно: 20 тестових завдань з дисципліни «Історія української культури» (20 балів), з дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)» відповідно 10 тестових завдань (10 балів) та одна розмовна тема на вибір студента, яку виголошує (10 балів).

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100	Відмінно – відмінний рівень знань/умінь/навичок в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань/умінь/навичок в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань/умінь/навичок з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань/умінь/навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання і професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань/умінь/навичок
FX, F	1-59	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань/умінь/навичок, що вимагає повторного проходження

6.6. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю

1. Фахова мова як основа професійної комунікації.
2. Стилiстична диференціяція сучасної української мови.
3. Спiлкування як iнструмент професiйної дiяльностi.
4. Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.
5. Культура усної професійної комунікації. Основні особливості дотримання орфоепічних та акцентуаційних норм у професійному спілкуванні.

6. Основні засоби писемної професійної комунікації (орфографічні, пунктуаційні норми у професійній діяльності).
7. Реалізація орфоепічних й акцентологічних норм в усному мовленні майбутнього фахівця.
8. Лексичні норми української мови. Словникова й довідкова література.
9. Фразеологія і культура професійного мовлення.
10. Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця.
11. Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця.
12. Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця.
13. Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця (дихання, голос, дикція).
14. Мистецтво колективного обговорення професійних проблем.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)»

Денна форма

Разом за семестр: 60 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 13 год,
семестровий контроль – 15 годин

Тиждень														
Модулі	Змістовий модуль 1.				Змістовий модуль 2.				Змістовий модуль 3.				Змістовий модуль 4.	
Назва модуля	КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ				ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ				НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ І МОВНА ПРАКТИКА ФАХІВЦЯ				КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ДОВЕРШЕНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	
Лекції														
Дати														
Теми практичних занять	<u>Тема 1.</u> Фахова мова як основа професійної комунікації. (10б+1)	<u>Тема 2.</u> Стилiстична диференціяція сучасної української мови. Стилi мовлення у фаховій комунікації.(10б+1б)	<u>Тема 3.</u> Спiлкування як iнструмент професійної діяльності (10б+1б)	<u>Тема 4.</u> Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації(10б+1б)	<u>Тема 5.</u> Культура усної професійної комунікації(10б+1б)	<u>Тема 6.</u> Основні засоби писемної професійної комунікації (10б+1б) <u>Тема 4.</u> Риторика і мистецтво презентації. (10б+1)	<u>Тема 7.</u> Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця (1+10б)	<u>Тема 8</u> Лексичні норми української мови. Словники й довідкова література. (10б+1б)	<u>Тема 9</u> Фразеологія і культура професійного мовлення(10б+1б)	<u>Тема 10.</u> Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця (10б+1б)	<u>Тема 11.</u> Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця (1+10б)	<u>Тема 12.</u> Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця (1+10б)	<u>Тема 13.</u> Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця(1+10б)	<u>Тема 14.</u> Мистецтво колективного обговорення професійних проблем (1+10б)
Самостійна робота	10б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б		5б	5б	
Контроль	Модульна контрольна робота 1. 25б						Модульна контрольна робота 2. 25б							

Загальна кількість балів: 269

Коефіцієнт 4,48

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

Основна література до курсу

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 1991. – 254 с. – Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Antonenko-Davydovych/Yak_my_hovorymo.pdf

2. Караман С. О. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закладів] / С. О. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша. – Київ : Літера ЛТД, 2013. – 544 с.

3. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н. Д. Бабич. - Чернівці: Книги - ХХІ, 2006. - 496 с.
<http://194.44.152.155/elib/local/sk718399.pdf>

4. Сучасна українська мова з практикумом: Підручник / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін. : за ред О.Д. Пономаріва. – 4-те вид. – Київ. : Либідь. – 2008.– Режим доступу: <http://filologukraine.ucoz.ua/publ/mova/sulm/3-9-2> – Назва з екрана.

5. Стишов О. А. Українська лексика ХХ століття: (На матеріалі засобів мас. інформації): Моногр. / О. А. Стишов. – 2-ге вид., переробл. – К.: Пугач, 2005. – 388 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – К. : Довіра, 2007. – 207с. – Режим доступу: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovnnyk> – Назва з екрана

2. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення / К. Городенська. Наукове видання. Ін-т укр. мови НАН України. – К.: КММ. – 2014. – 124 с.

3. Короткий словник термінів для професійного мовлення вчителя 2018 рік. Збірка термінів. /за ред.: Ходанич Л.П., к.п. н., доц., Палько Т.В. к.психол. наук, доц. кафедри педагогіки та психології. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/korotkiy-slovník-terminiv-nush-dlya-profesiynogo-movlennya-vchitelya-2018-rik-17057.html> – Назва з екрана.

4. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. /В.М.Манакін// Видавничий центр «Академія» – 2012. – 145 с. .– Режим доступу: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/65969/mod_resource/content/1/%d0%9c%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d1%96%20%d0%bc%d1%96%d0%b6%d0%ba%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d1%83%d1%80%d0%bd%d0%b0%20%d0%ba%d0%be%d0%bc%d1%83%d0%bd%d1%96%d0%ba%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f-1.pdf – Назва з екрана.

5. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута.
– К.: Наук. думка, 2000. – 680 с.

6. Український правопис – К: Наукова думка. – 2019.– Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>